

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Mesečni prilog »Sokolska Prosveta«

God. II. - Broj 12.

Ljubljana,
19. marta
1931.Izlaže svakog četvrtika • Godišnja preplata 50 Din • Uredništvo i uprava u Ljubljani (Narodni dom)
Telefon br. 2543 • Račun kod poštanske štedionice br. 12.943 • Oglesi po ceniku • Rukopisi se ne vraćaju

Svečana komemoracija desetgodišnjice smrti brata dr. Ivana Oražena u Ljubljani

Sokolska župa Ljubljana priredila je u nedelju 15. o. m., u Sokolskom domu na Taboru svečanu komemoraciju prilikom desetgodišnjice smrti prvog starešine ujedinjenog jugoslovenskog Sokolstva brata dr. Ivana Oražena.

Velika dvorana doma na Taboru bila je prepuna Sokola i Sokolica iz Ljubljane i okolice. Bina bila je ukrašena crnim draperijama, zelenilom i vencima, a na sredini visela je slika pokojnog brata starešine; s leva i s desna, u polukrugu, stajahu sokolski barjaktari sa zastavama i delegacije ljubljanskih i okolnih društava.

Pored pretstavnika sokolskih i ostalih nacionalnih društava, na komemoraciji zapaženi su bari Dravske banovine br. dr. Drago Marušič, zastupnik vojske br. general Dragomir Popović, načelnik grada br. dr. Dinko Puc, zatim I. zam. starešine Saveza SKJ br. Engelbert Gangl, savezni načelnik br. Ivan Bajželj, savezna načelnica s. Skalarjeva, starešina Sokolske župe Ljubljana br. dr. Josip Pipenbacher, starešina Sokolske župe Split br. dr. Mirko Buić, zastupnik Sokolske župe Novo mesto br. dr. Josip Trošt, br. dr. Riko Fux, starešina Ljubljanskog Sokola br. Bogumil Kajzelj, starosta Sokolskog društva Ljubljana Tabor br. ing. Lado Bevc, predsednik Oraženovog dačkog doma br. dr. M. Rus, direktor »Jutra« br. Adolf Ribnikar i lep broj ljubljanskog građanstva.

Tačno u 11 sati zasvirala je glazba Sokola I Tabor krasnu Pahorjevu tužalku »Jugoslovenskemu rodoljubu« pod vodstvom kapeljnika br. V. Švajčara, našto je dvoranom odjeknula Prelovčeva tužalka »Zadnjo slovo«, koju su otpevali pod ravnjanjem br. Juvanca udruženi sokolski pevači Ljubljane. Zatim je o pokojniku održao krasan i duboko osećajni govor brat Gangl, koji je na sve ostavio dubok i ganutljiv utisak. Mi taj govor donosimo u celini.

GOVOR BRATA GANGLA:

Bilo je pred deset godina, kada su braća Sokoli u Narodnom domu u Ljubljani digli les i preneli ga na mrtvačka kola. Opkolili su ga braća sa sabljama — počasna straža na poslednjem putu! Zraci prvog prolećnog sunca odbijali su se od čeličnih oštrica, kao da bi iz boli i otvorenih rana otsevala luč bratske ljubavi. Čak gore do Sv. Krištofa vila se je pogrebna pratnja; između mnoštva naroda, koji se je natisnuo levo i desno od puta, vozili su ga vranci kroz nevidljive slavoluke silne, ponosne i veličanstvene žalosti. Sokolska konjica topotala je, hrzala, natezala uzde i nemirno strugla, kao da se takoder i u njoj dotaknulo ledeno krilo smrti. Pristupiše k crnim kolima pukovnici ljubljanskog garnizona, među njima i pokojnikov pobratim Janko Vukasović, koga već pet godina u naručaju grli ljubljana rodna gruda, u crninu zavita gorička zemlja! Pristupiše ti stari vojnici, na kojima je još uvek podrhtavala sva grozota svetskoga rata, i izmed staklenih stena tih svečanih kola digoše i prenesoše les u hram Božji. Pogorevale su velike sveće; njihovi nemirni, drhtavi plamenovi lomili su se u biserima, koji iz duše navirahu na oči vojnika, naviklih uvebrojeno putu gledati smrti u lice; a suza nije bilo! Trebala je smrt tog jedinog muža i brata, da zaplače duša vojnika koja među strašnim kušnjama smrti skoro okameni! Iz Božjeg hrama do groba vodaše zadnji put. Grob na široko otvaraše svoje nezasitno žđrelo. Stani! Nemoj! — Ne! Nanj je pala rosa blagoslovljene vode, nad tamom svali se kameni pokrov. Srveno je!

Iako je taj, kome ide takova počast? Da li dostojanstvenik iz belih plemićkih dvora, kojemu se klanja mnoštvo? Da, dostojanstvenik je duha i srca iz priproste seljačke kolibe, koji prode belim dvorima naše ljublavi i — podignut njome — popre se snagom sokočkite i plemenite duše na presto sokolskog vojvode. To je naš starosta, brat dr. Ivan Oražen, gospodar »Zelenog

hriba«, gospodar svih sokolskih srdača! Pre i tada i danas i uvek!

Cela Ljubljana tonula je u crnini, kupala se u magli naših zamućenih pogleda — sva zemlja u sokolskim društvinama osećala je težinu crne noći, koja nenadano pada na njega i na sve nas. I trebala je ta crna noć i ti zamućeni pogledi, da toliko jasnije, toliko izrazitije pred nas stupi njegov svetli i čistli lik, kako bi to, što je neslućeno, i nedovoljno cenjeno i spoznano drhtalo u duši i tek tada dobito izraz i obliče, kada u naš nutarnji svet zaore pekuća boletica. Trebala je smrt, eda se pred nama razgali sva lepota života!

Bilo je pre deset godina, kada je gorička sokolska župa priredila svoj slet u Sv. Petru kraj Gorice. Iz idrijske kotline prispeše čak tamo braća iz podzemlja, iz dubokih crnih jama — rudari Sokoli. Na kolodvoru nam je policija da ne smemo kroz mesto na sletište kod Sv. Petra sa razvijenim barjacima — tako hoće inorodni deo stanovništva slovenskog grada Gorice. Svrstasmo se u redove za pochod i stupismo na goričke ulice. Naša zastava je u kožnatom tuliku! Glazba na čelu naših redova zasvira sokolsku koračnicu, sve se mišice napešte, uzduži se svaki živac, šake se stisnuše. Zastava se nagnje, braća s leve i s desne, svaki sabljom u desnici sa zastavama zaseprši na glavama i ko crveno svetlo pokaže nam put napred. Negde sred mesta stajaće u skupini braće on, i kad na zagleda, otkri glavu i s kapom mahaste nam u pozdrav. Videli smo njegovo junačko, smelo i uspravno držanje pozdravne reči nismo razabirali, jer posvuda uokolo gromko se razgovaralo poklici odusjevljeni srđaca. Samo koraci grmeše, samo živci drhtaše i napete mišice ćešahu, da bilo zašto jekne zapoved, i da učinimo sve bez utezanja!

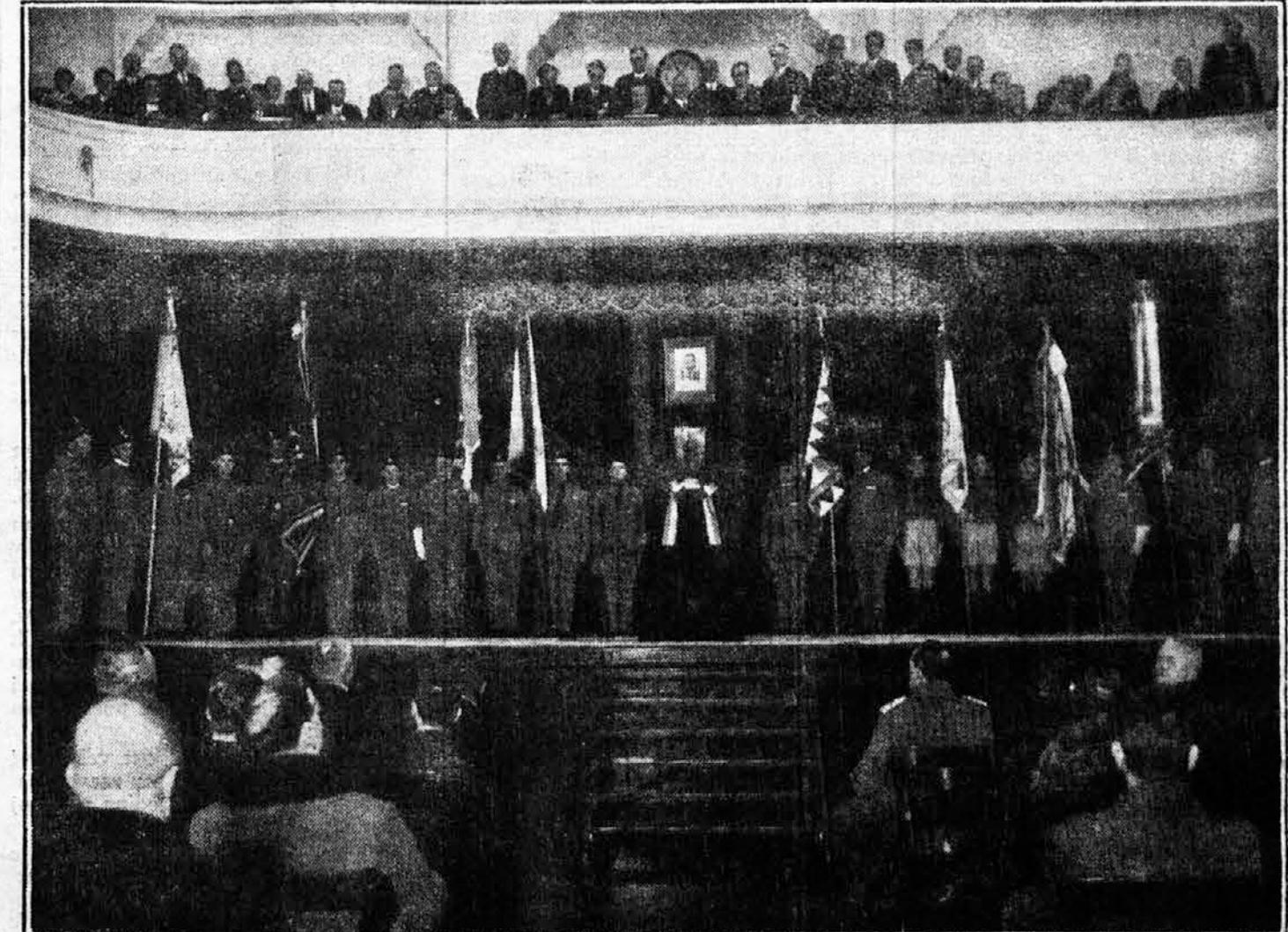
Shvatali smo geslo njegovog života: »Sve za slobodu i narod!«

To geslo pratilo je sve njegove puteve, i sve njegove čine. Kao lekar i Sokolu ono mu je neprekidno lebedelo pred očima upravljujući ga u njegovim vlastitim potrebama i zahtevima skromnosti, a u pridržavanju načela i nazora neisprosnosti i odlučnosti, koja je imponovala. Takav je bio od mladih nogu pa do samrtnog dana. Za celo vreme svoga života stajao je u službi idealja slobode naroda, i u uverenju, da ništa ne može uspešnije i nesebičnije služiti tome geslu, stupio je u sokolsku organizaciju, u kojoj bi jaše uzor svima nama, ispunjavajući verno zapovedi sokolskog bratstva.

Sin devoke je naroda, za celog svog života nosaće u sebi žig bolne ljubavi, koju je u presrađenoj odanosti delio sa svojom majkom i nad njenim grobom preneo u lepu dušu svoje žene, na taj poveli cvetak njegovih skrbi i sanja. Tako junačan i neslomiv bivaše u svojem značaju i u radu svog zvanja, a u društvu braće mekan i blag, kao dete, dobar do neizmernosti i plemenit do uzornosti. A uskipo bi ljuditošu i srdžbom, kad bi pala križica na potrebe i želje naroda ili kad bi kleveta, laž i podlost oskrvnula našnu čast. Tada bi mu, inače blago, planulo gnevom i reč gromko bi ošinula oskrvniteljevu glavu.

Udubljen sam u se tražio je utehu tajnosti i pomirenja svog nutarnjeg života u širokim vidicima na slovenski jug i slovenski sever, koji se u početku ovoga veka troskote očekivajući velike dogadjaje i novu dobu. Kad je buknuo balkanski rat, njegovo srce gonilo ga je od samrtničke postelje njegove žene u pomoć srpskoj braći, a kad presahnuće veletoci krv svetskog rata, volja i ljubav nas Sokola na jugu Evrope, u našoj novoj otadžbini, dade mu zadovoljstvu u Novom Sadu na Vidovdan. Tada je takoder formalno postao naš prvak! Po duši bio je uvek!

I što nam je govorio godinu iz tog, da 31. decembra 1920. ? »Sva naša domovina, velika i krasna Jugoslavija, giblje se u snažnom i životom razmahu svih svojih moralnih i fizičkih snaga u člom i ponosnom sokolskom

Na svečane komemoracije 10 godišnjice smrti brata dr. Ivana Oražena u Ljubljani, u Sokolskom domu na Taboru

druhu; ustaje u nov život, usposobljuje se za buduće borbe svoje neumanjene moći i slave i jača se u prosvetnoj utakmici sa svim kulturnim narodima... U smislu sokolskih načela hitajmo od dela do dela, dok se ceo naš narod u razvoju i napretku ne popne do neslućene visine, za koju se Sokolstvo bori na temelju istine i socijalne pravde... Na čelu našega naroda leprša sokolski barjak, pokazujući nam put napred i gore, tamo do Jadranskog mora i Gospodskog polja!«

Kao da pred sobom gledam i kao da slušam Tvoj zanosni muževni glas, koji odvazanju sa probraňu struna Tvojeg srca! Čujem kucanje toga srca, tako sokolskog — junačkog, a tako blagog: na dnu njegovom utisnut je lik Tvoje majke, lik Tvoje žene, a do vrha i preko zalito je valovima najčišće bratske i odadbeničke ljubavi. Osečam blizinu velike Tvoje slovenske duše, koja se kao zlatni veo razarenog letnjeg sunca raskriljuje nad nama, napunjajući nas dubokom spoznajom i budiči nas: »Svaki naš korak napred znači očišćenje od greha prošlosti, znači stremljenje u usavršavanju, koje je vidni izraz večitog pokretanja i životorne sokolske misli!«

I tako je sve od onoga dana do smrti njegove i do danas, kada se za-

vetujemo njegovoj uspomeni, tako neka bude također i u budućnosti!

Brate Ivane, neka Tvoj sokolski duh bude medu nama i neka nas vodi!

Slava Tvojemu imenu i spomenu!

Odmah nakon govora br. Gangla zapevali su pevači krasnu i potresnu Foesterovu »Umrl je mož«, a nato je kao zastupnik vojske odzao lep govor lekarski kapetan br. dr. Aleksandar Žiglar, koji je naglasio nesobično čovekoljublje brata dra. Oražena ne samo kao lekara već i kao pravog slovenskog brata, koji je odmah, kada ga je mala Srbija pozvala, pohitao u Niš da leči bratske rane onih, koji su se borili za slobodu svog naroda. Zato je uspomeni pokojnika klanja i naša vojska u ime svih onih, kojima je nekada pružao svoju lekarsku i bratsku pomoć.

U ime Sokola akademičara, koji stanuju u Oraženovom dačkom domu govorio je br. Jože Kosmatin, ističući duboku zahvalnost akademiske omladine velikom pokojniku, što je i siromašnim studentima omogućio studij medicine.

Zupski tajnik br. Stane Flegar pročitao je zatim telegrame koje je ovom prilikom župa primila od

Čehoslovačke Obce Sokolske:

»Sa dubokim poštovanjem i velikom zahvalnoću klanjam se s Vama uspomeni pokojnog starešine brata dra. Ivana Oražena. — Čehoslovačka Obec Sokolska.«

Naročiti telegram uputio je i starešina COS i Saveza Slovenskog Sokolstva br. dr. Scheiner, koji glasi:

»S Vama se klanjam plemenitoj pojavi brata Oražena. Slava njegovoj uspomeni! — Dr. Scheiner, starešina ČOS.«

Treći telegram primila je župa od Saveza SKJ sledećeg sadržaja:

»Na današnjoj komemoraciji u duhu smo s Vama, kličući velikom i zaslužnom pokojnom bratu Oraženu za njegov neumorni i nacionalni rad večna slava i hvala! — Saveza.«

Na koncu je sokolska glazba otvorila još jedan žalobni komad, i time je ova žalobna svečanost bila završena.

Iza komemoracije pošli su na grobne stabe starešina ljubljanske župe br. dr. Pipenbacher, prosvetar župe br. ing. Bevc i tajnik župe br. St. Flegar, gde su na grob pokojnog brata dra. Oražena položili lovor-venac sa trakom u državnim bojama i napisom: »Dru. Ivanu Oraženu prvom starešini Jugoslovenskog Sokolstva o desetgodišnjici smrti Sokolska župa Ljubljana.«

HINKO SIROVATKA (Osijek):

Za socijalni rad u Sokolstvu

(Predlog Sokolske župe Osijek.)

Kao pročelnik socijalnoga otseka, koju mi je zadaču uprava naše župe, stavlja u dužnost, konstatovao sam, da za izvršenje ove zadaće fali u Sokolu kraljevine Jugoslavije propisani plan ili program za jedinstveni rad u svim župama, društvinama i četvama njegovim. Smatram, da nemanje takovog propisanog i jednakog plana za sve organizacije povlači za sobom same negativne posledice. Ove će socijalne otseke malo koje društvo i župa uopšte podržavati, ako od njih bratski Savez ne traži ništa konkretnoga i tu se neće nitko prihvati pozitivnog rada u pravcu socijalnih prilika i zaštite svoga članstva. Druge će opet župe shvatiti stvar samo s formalne strane, dočim one, koje će eventualno imati volje, da u tom pravcu štograd porade, činice to u najboljem slučaju na vlastitu ruku, ali bez sistema, koji je obzirom na čitavu organizaciju Sokolstva najbitniji uslov uspeha.

Medutim mislim, da su današnje društvene i životne prilike takove, da

gorko uči, može to veliko vrenje da u svoje vrtloge povuče narode, koji do sada još nisu dospeli, da se kulturno toliko razviju, da bi po samoj kolektivnoj svojoj svesti bili dovoljno sposobni, da se odupru opasnim eksperimentima, koji su kadri da čitave, a pogotovo manje narode, ne samo zastave u njihovom nacionalno-državnom razvoju, već da ih čak kao dezen organizovane gomile izruče potpunom rasulu i učine plenom bližnjih, kulturno razvijenih naroda i država.

Sokolstvo kao nosilac jedne visoke ideologije, koja u svojim pravim shvaćenim ciljevima obuhvata zdravu izgradnju celokupnog narodnog života, ne može dakle i ne sme da neapažnjom prelazi preko pojave socijalnih uopšte, a specijalno mora posvetiti najživljiju svoju pažnju socijalnim odnosima i životnim prilikama svoga vlastitog članstva. Dobro kaže brat Janez Poharc, da sokolska misao nije po slavnom našem Tyrusu izgrađena tek za jednu eru, već za čitav narod i

Današnje gigantsko socijalno vreme neće moći da u svoje vrtloge povuče jake i kulturno već visoko izgradene narode, ali, kako nas prečlosni primer bratske Rusije i svišće

ROSJAVA-FONSIER ◆ DRUŠTVO ZA OSIGURANJE I REOSIGURANJE ◆ BEOGRAD

za sva vremena. Sokolstvo se temelji na bratstvu, a naša slovenska etika priznaje samo ono bratstvo, koje do u krajnje konzekvencije obuhvaća potjam solidarnosti. Realizacija toga pojma nije ništa drugo već živo, pozitivno nastojanje da svome bratu pružimo onu zaštitu, koju mu sa svojim kolektivnim snagama možemo pružiti. Ne smeta ako uvek ne uspemo, jer kada brat, kome je potrebna zaštita, vidi, da mu je Sokolstvo htelo pružiti tu zaštitu i da se je učinilo i poduzelo sve što se je moglo, on će, ako je ogojen visokom sokolskom etikom, biti zadovoljan i sa samom manifestacijom naše bratske solidarnosti i takav će brat ostati veran svome Sokolstvu i onda, ako ga udari i najveća nevolja i beda, znajući, da će ga ono u granicama svojih mogućnosti uvek pravno uzeti u zaštitu.

Ako Sokolstvo, kao jedna velika i opšta narodna organizacija prihvati ove zasade i hoće da i u pravcu socijalnom razvije pozitivan rad, onda mu treba dati jedan posve konkretan sistem i program zadaća, koje u interesu svoga članstva i narodne celine treba da izvršuju sve župe, društva i čete, a na čelu svih sam naš Savez.

Na svojoj sednici od 20. februara tek. god. uprava Sokolske župe Osijek prihvatala je to gledište i poverila mi da izradim načrt, po kojem bi se mogao izgraditi program i plan socijalnog rada u Sokolstvu.

U izvršenju tog poverenog mi zadataka izneo sam na glavnu skupštinu župe dne 1. o. m. ovu osnovu, koja je po stupnji jednoglasno prihvadena i odobrena i kao predlog župe upućena br. Savezu:

Predlog glasi:

I. U svim društвима i četama moraju se za članove, naraštaj i decu odmah provesti pojedinačni temeljni istovi iz kojih se imaju sastavljati iskazi, koje svako društvo najmanje kvartalno šalje nadležnim župama, a ove za sva društva i čete u jednoj statističkoj evidenciji saveznom starešinstvu.

2. U tim temeljnim listovima mora, osim ostalih ličnih podataka, biti naročito odgovoreno na pitanja o zanimanju, vrsti rada ili nameštenju, plaći ili zaradi, te na pitanja, koja se odnose na prednaobrazbu ili kvalifikacije, a kod naraštajaca treba utvrditi koja škole polaze ili gde su na muku. Kod naraštajaca i dece treba užato da sva pitanja za članove budu odgovorena i za roditelje ili staratelje njihove.

3. Braća statističari imali bi dužnost da u svojim godišnjim izveštajima izvade iz svih tih evidencija statistički pregled po zanimanjima, nazobrazbi i materijalnim prilikama članstva.

Dobivši tako pregled o seocijskim prilikama pojedinaca i ukupnoga članstva, a kod naraštaja i dece i o njihovim roditeljima ili starateljima, videlo bi se jasnije, u kojemu bi se pravcu uopšte i svakodobno imao kretati rad u pogledu socijalne zaštite vlastitoga članstva.

Ta bi zaštita imala obuhvatiti:

a) Kod nameštenika i radnika, koji su članovi, ili kod roditelja, dotično staratelja naraštajaca ili dece, briju, da ih se radi redukcija, ili sitnih grešaka ne otpušta sa mesta na kojima se momentano nalaze; da im se u slučaju besposlenosti pomogne doći do nameštenja; u slučaju nepravednih postupaka s njima da im se pruži moralna, a u potrebi i po mogućnosti i zaštita s pravnim savetima.

Pri tomu poslu moraće socijalni otisci pojedinih društava podržavati

prijateljske veze s burzama rada i dogovoriti saradnju sa svim ostalim nacionalnim ustanovama u svojoj okolini, da zajednički nastoje, da nacionalni, u prvom redu sokolski živalj, ne bude potiskivan na korist nacionalnoga, a pogotovo ne na korist stranoga živilja, što se još i danas kod mnogih poslova događa često pod lažnim izgovorom, da medu domaćima nema tobože stručnih sila. Pod tim izgovorom ima kod nas još uvek mnoštvo tudinaca, koji zauzimaju vodeće i stručna činovnička i tehnička mesta, koji već godinama jedu na hlebec, a da nas ni toliko ne poštuju, da barem koliko-toliko nauče naš narodni jezik. U isto pak vreme stoe bez posla i zarade na hiljadu naših narodnih sirova s punim kvalifikacijama i gledaju tudince na svojim mestima. Tu je zadaća svih narodnih stanova, pa i Sokolstva, da intenzivno porade okozati domaću radnu snagu.

Društva imaju sa svoje strane svuda, gde je to moguće, užeti u se očajne otseke i jednoga pravnika, i to advokata, suca i t. d., ili radi davanja pravnih saveta i zaštite poduzavati prijateljske odnose s najbližim pravnim cima.

Sve ovo vredi dakako u smislu prve pomoći, te se članstvu ima izričito protumačiti, da društvo ne može u njihovu korist preduzimati ništa s čime bi bili skopčani materijalni izdaci.

b) Naraštajski život ima da se prati sa naročitom pažnjom, osobito život zanatskih i trgovачkih šertga, te fabričkih i sličnih malodobnika, koji obično žive u okolini sa slabim ili ni kakvom moralom, često protivnoj našoj nacionalnoj misli i današnjem društvenom poretku. Dačka pak omladina u svojoj impulzivnosti i ambicioznosti rado prelazi u ekstreme i gubi pri tomu smisao za potrebnu disciplinu u školskom učenju i u redan život u školi.

Socijalni otisci imali bi da zajedno s braćom naraštajskim, vodama i društvenim prosvetnim odborima na podesan način i naročito pomoći kratkih nagovora i predavanja suzbijaju takove loše uticaje i tendencije, a da u njihovim zvanjima naročito loše i nemarne naraštajce predlože na povremeno ili trajno isključenje iz škole. U tome će biti zadaća socijalnih otseka da budu u vezi kod daka sa školama, da se tako može saznati za njihovo ponašanje i uspehe u školi a kod šertga da budu u vezi sa njihovim majstorima.

c) Kod dece dolazi u obzir uglavnom higijenska kontrola i zaštita, pa je stoga potrebno, da u socijalnim otscima društava budu po mogućnosti osim pravnika i lekari.

Osim svega toga imaju socijalni otisci, da budno prate opšte socijalne gibanje i da u zajednici s društvenim upravama nastoje organizovati sa nacionalni živalj svoga mesta i bliži okoline protiv svih takovih akcija koje bi bile uperene protiv nacionalne i jugoslovenske državne misli, il protiv sadašnjega društvenoga poreka, za čije provedive izmenje treba da radi iskustvo i znanost putem prirode evolucije, a ovoj služi Sokolstvo čitavim svojim bivstvom, čitavom svojom demokratskom ideologijom i na prednjakim duhom.

Takovim sistemom rada svoga u socijalnom pravcu, postaće Sokolstvo organizovana narodna straža, koja će čuvati narodnu misao, društveni red i poredek i pomagati svaku zdravu evoluciju duševnu i društvenu na korist srednja i napredovanja naše zajedničke jugoslovenske otadžbine.

Mnogi veliki umovi pokazuju različne puteve za postignuće postavljenog cilja i potrebno je da svi mi znamo ono što je najvažnije, ono od čega ovise naša sudbina i život.

Moramo svi znati, da je materijalno i duševno bogatstvo kao i istorija pojedinog naroda uvek vezano na pravdu, svostvu i život pojedinih ljudi, koji su članovi i predstavnici odnosnog naroda.

Priroda, svostva i život članova jugoškog društva i celog naroda osnjuju se na dva važna momenta, a ti su: 1. nasleđivanje i 2. sredina gde se čovek rodi, odgaja i živi.

Ova dva momenta međusobno su povezana, no glavni upor leži u pravome redu u naslednjim svostvima na naroda.

Istoria svakog naroda pokazuje, da nasleđe predstavlja najvažniji temelj za razvoj naroda i države i da su

pitanje njegovog opstanka. Neprestani potrosak najboljih pretstavnika naroda tokom grčko-perzijskih i peloponeških ratova u Grčkoj, te kartaških i gradanskih ratova u Rimu, do kraja je iscrpio biološki fond tih naroda i njihova slava je umrla, a narodi su propali.

Još bolji primer pruža nam istočna niza država Islama, gde je još mlađi i svež narod iscrpio svoj biološki fond neprestanim ratovima, u kojima je poginulo sve najbolje čime se svršilo njegovo bitisanje.

Primerom jakosti biološkog fonda može služiti istorija klevke Slovenske, Rusije. Rusija je posedovala jaki biološki fond, a dokazom može služiti činjenica, da se je, usprkos velikih ratova i gubitaka, ona ipak očuvala. Do statno je da navedemo podatke Muhamedalla, koji je ustanovio, da je Rusija od godine 1828. do 1880. izgubila u ratovima 664.000 ljudi, što je mnogo već broj od svih ratnih gubitaka Evrope za 3 godine.

Narod sa slabim biološkim fondom već bi i podlegao u borbama, koje je pretrpela Rusija, no ona se ipak održala.

Možemo sa sigurnošću ustvrditi, da biološki fond svih slovenskih naroda nije slab, pa je i jugoslovenski narod nosio vrlo jakog biološkog fonda. Slavna i burna istorija stvaranja Jugoslavije najbolji je dokaz tome.

Njegova župna institucija za ljudski odgoj, koja postoji dugi niz vekova i koja igra glavnu ulogu (horribile dictu) je religija i crkva. Ne trebamo mnogo govoriti o značaju religije i crkve, jer je svakom razumnom čoveku jasna njihova važnost.

Zatim postoje u ljudskom društvu mnogo manje i veće organizacije,

kojima je cilj odgoj čoveka i sve te organizacije biraju puteve za postigneće postavljenog cilja.

»Quid leges sine moribus«. Kakvi budemo mi, takva će biti i mlada generacija.

Osim porodice, škole i društva, za odgoj čoveka imaju veliki značaj različne institucije koje priznaje svako ljudsko društvo.

Najvažnija institucija za ljudski odgoj, koja postoji dugi niz vekova i koja igra glavnu ulogu (horribile dictu) je religija i crkva. Ne trebamo mnogo govoriti o značaju religije i crkve, jer je svakom razumnom čoveku jasna njihova važnost.

Zatim postoje u ljudskom društvu mnogo manje i veće organizacije, kojima je cilj odgoj čoveka i sve te organizacije biraju puteve za postigneće postavljenog cilja.

Za sve slovenske narode postoji jedna organizacija, koja u svom razvoju odigrava veliku ulogu za slovensko, organizaciju, koja se osniva na zdravim i dobro proučenim principima, a to je Sokolstvo.

Sokolska organizacija u svom sistemu užela je u obzir dva pre oписанi momenta, a to je čuvanje i povećanje biološkog fonda naroda i Slovenske i zadaću i zadaću odgoja čoveka.

Sokolstvo je preuzealo na sebe zadaću na stvoriti zdravu i dobru porodicu, što je odlučno za sudbinu naroda. Konačno Sokolstvo vrši i druge zadaće.

Uvadajući čoveka u svoje redove, odgajaju i razvijaju njegove nasledne sposobnosti u duhu Slovenskog naroda i u duhu svog naroda, polažući važnost na telesni, duševni i umni razvoj.

Teško je u kratkom članku ovdje ovo ogromno pitanje, no i ovde što je kratko izloženo, dovoljno pokazuje važnost sokolskog rada na bioloskom i odgojnog frontu Slovenskog naroda.

Ista bi se knjiga moralna voditi i za sokolske čete, ili bi se za čete eventualno predviđala rubrika na listu društvene knjige.

To bi bila u neku ruku glavna knjiga, svaki otsek morao bi imati svoju pomoćnu knjigu, u koju bi unosi detaljnije podatke. Ovo se najviše odnosi na matičara i blagajnika, koji već i imaju takve knjige.

Iskustvo nam je pokazalo sve nedostatke, koji su u mnogočem ometali pravilno funkcioniranje sokolske organizacije, pa bi se na osnovu toga iskustva moglo mnogo doprineti, da se razni gresci ne ponavljaju, a da se ne lostaci uklanjaju.

Pitanje administracije jedno je od veoma važnih pitanja, koja zasećaju u sokolski rad, pa bi trebalo pristupiti njegovom brzom rešavanju, ako poštujući princip štednje vremena, snaga i novaca.

Pozdravi Savezu SKJ

Beograd. U ime devete glavne skupštine Pokrajinskog Saveza ruskog Sokolstva najsadržajnije pozdravljamo tebe, brate starešino, i celokupno starešinstvo Saveza moćeli da i ovom prilikom primite izjavu naše iskrne bratske ljubavi, verne odanosti i duboke zahvalnosti na stalnoj bratskoj pomoći u našem sokolskom radu na korist domovine i celokupnog Slovenskog naroda, našem Sokolu biti među prvima, koji bi se podaci unosili prema župama, a kako su na listovima, koje šalju župe predviđeni sumarni podaci za svako društvo, Savez bi uvek imao pregledan slični stanja i rada i po društvenima.

Ista bi se knjiga moralna voditi i za sokolske čete, ili bi se za čete eventualno predviđala rubrika na listu društvene knjige.

To bi bila u neku ruku glavna knjiga, svaki otsek morao bi imati svoju pomoćnu knjigu, u koju bi unosi detaljnije podatke. Ovo se najviše odnosi na matičara i blagajnika, koji već i imaju takve knjige.

Iskustvo nam je pokazalo sve nedostatke, koji su u mnogočem ometali pravilno funkcioniranje sokolske organizacije, pa bi se na osnovu toga iskustva moglo mnogo doprineti, da se razni gresci ne ponavljaju, a da se ne lostaci uklanjaju.

Koncem svakog meseca, kad sve sekcije završe rad, sazvala bi se sednica društvene uprave, na koju bi prve sekcije na osnovu svoje knjige, morao doneti tačne kočnacne i sumarne podatke, koji bi se na sednici unosili u matičnu knjigu.

Sarajevo. Prema zaključku današnje glavne skupštine župe Sarajevo molim da izvestite Dvorsku kancelariju da Sokoli župe Sarajevo, uvek verni svojim sokolskim idealima, pozdravljaju svoga Starčinu sa iskrnim sokolskim Zdravom! — Artamonov.

Sarajevo. Prema zaključku današnje glavne skupštine župe Sarajevo molim da izvestite Dvorsku kancelariju da Sokoli župe Sarajevo, uvek verni svojim sokolskim idealima, pozdravljaju svoga Starčinu sa iskrnim sokolskim Zdravom! — Starčina dr. Vojislav Bešarović.

Sarajevo. Sokoli župe Sarajevo skupljeni na svojoj glavnoj skupštini, uvek verni svojim sokolskim idealima, pozdravljaju svoga Starčinu sa iskrnim sokolskim Zdravom! — Starčina dr. Jovan Petrović.

Tuzla. Sa prve godišnje skupštine Sokolske župe Tuzla u dubokoj vernoći i odanosti pozdravljamo našeg jučačkog vladara Njegovo Veličanstvo Kralja i užvišeni Dom Karadjordjevića — Starčina župe Jovan Petrović.

Tuzla. Sa prve godišnje skupštine Sokolske župe Tuzla pozdravljamo svojega užvišenog starčinu Njegovo Veločanstvo prestonoslednika Petra kličući mu sokolski Zdrav! — Starčina župe Jovan Petrović.

Što moramo znati

Mnogo se govori i piše o sredstvima i merama koje bi bile najsigurnije za progres materijalnih i duhovnih dobara pojedinog naroda, pojedine države.

Mnogi veliki umovi pokazuju različne puteve za postignuće postavljenog cilja i potrebno je da svi mi znamo ono što je najvažnije, ono od čega ovise naša sudbina i život.

Moramo svi znati, da je materijalno i duševno bogatstvo kao i istorija pojedinog naroda uvek vezano na pravdu, svostvu i život pojedinih ljudi, koji su članovi i predstavnici odnosnog naroda.

Priroda, svostva i život članova jugoškog društva i celog naroda osnjuju se na dva važna momenta, a ti su:

1. nasleđivanje i 2. sredina gde se čovek rodi, odgaja i živi.

Ova dva momenta međusobno su povezana, no glavni upor leži u naslednjim svostvima na naroda.

Istoria svakog naroda pokazuje, da nasleđe predstavlja

Tuzla. Sa prve godišnje skupštine župe Tuzla primite bratske sokolske pozdrave. Zdravo! — Starešina Jovan Petrović.

Veliki Bečkerek. Sokoli župe Veliki Bečkerek, okupljeni na svojoj skupštini, pozdravljaju svoj Savez sa sokolskim Zdravo, nastojeći da izvršuju revnosno napore Saveza za dobro kralja, naroda i odzibine. — Starešina župe Nikola Beslić, tajnik Aleksandar Jovanović.

Sušak. Pretstavnici Sokolstva župe Sušak-Rijeka, okupljeni na svojoj glavnoj godišnjoj skupštini u Sušaku, Šalju saveznoj upravi bratski Zdravo! — Starešina Polić.

Skoplje. Sa prve glavne župske skupštine Sokoli župe Skoplje pozdravljaju oduševljeno bratski Savez. Zdravo! — Starešina župe Dušan Marković.

Kragujevac. Župa Kragujevac sa svoje župske skupštine pozdravlja saveznu upravu. Zdravo! — Starešina Pavlović.

Bjelovar. Sa sveslovenske večeri prilikom 81. rođendana brata T. G. Masaryka u prisustvu izaslanika bratskog Saveza Sokola poljskog iz Varšave pozdravljamo bratski Savez sa Zdravo! — Župa i društvo Bjelovar, dr. Winter, dr. Sondić.

Zrновo. Prigodom konstituisanja Sokolskog društva na ovoj izloženoj

tački našega Jadrana šaljemo bratskom Savezu sokolski Zdravo! — Sokolsko društvo Žrновo.

Bela Palanka. Sa skupštine sazvane radi osnivanja sokolske čete u Mokri Šaljemo bratski pozdrav. Zdravo! — Pretsednik skupštine Petar Krstić.

Bajmok. Sa godišnje skupštine sokolske čete u Bajmoku u znak sokolske bratske pažnje pozdravljam Savez Sokola kraljevine Jugoslavije u čvrstoj nadi, da će i naša četa u budućnosti doprineti svoj obol velikoj ideji Sokolstva, ujedno molim bratski Savez da bude tumač naše podanicevernosti i odanosti kod najviših foruma Sokola kraljevine Jugoslavije. Uz bratski Zdravo! — Starešina Laza Beslić.

Nemačka Crnja. Povodom osnivanja Sokolskog društva u Nemačkoj Crnji Šaljemo svome vrhovnom starešini Njegovom Visočanstvu kraljeviću Petru zavet sokolske odanosti i vernosti. Zdravo! — Sokolsko društvo Nemačka Crnja.

Pale. Sa osnivanju skupštine sokolske čete u Mokrom pozdravljamo našeg ljubimca Njegovo Visočanstvo prestonoslednika Petra i ceo bratski Savez. — Sokolska četa Mokro.

Varaždin. Prigodom osnutka sokolske čete u Črešnjevcu pozdravljamo bratsku saveznu upravu. Zdravo! — Starešina Andrija Kukret.

Izjave sokolskog bratstva

Prilikom velike zemljotresne katastrofe, koja je zadesila južne krajeve naše države, primio je Savez Sokola kraljevine Jugoslavije iz Praga i Varšava izjave saučešća.

Bratska Čehoslovačka Obec Sokolska piše:

»Bolesni dirnuti groznim vestima o zemljotresu, koji je zadesio Vašu krasnu domovinu, a naročito krajeve, koje je čehoslovačko Sokolstvo imalo sreću posetiti pre nekoliko godina prilikom svog izleta, izražavamo Vama našu duboku žalost nad gubitkom tolikih života te kulturnih i gospodarskih vrednot. Molimo da ljubazno primite naše uverenje, da čehoslovačko Sokolstvo uvek deli Vaše bol i žaleći Vaše teške gubitke, ono ih verno i zajedno s Vama podnosi, stječeći Vam u tim teškim trenutcima ruku uz ruku.

Primite ljubazno ovu bratsku izjavu našeg iskrenog saučešća.

Zdravo!

Fr. Mašek, v. r.
ured, zam. starešine.

Dr. Urban, v. r.
tajnik.

V. Stepanek, v. r.
referent.

Varšava (brzojav):

»Pod dubokim utiskom vesti o katastrofi, koja je zadesila Vašu domovinu, primite bratske izraze dubokog saučešća. Czolem! Za Savez: druh Zbyslowski.«

Nadalje Savez je primio od br. starešine Zamoyskog i pismo sledećeg sadržaja:

»Istinskim saučešćem pišem ove reči, da time prenesem svoje misli do

tih nesretnih krajeva Vaše meni toliko omiljene domovine, koji su od zemljotresa toliko pretrpeli.

Svi smo pod jakim dojmom ove katastrofe i najsrdaćnije, celim svojim gorljivim srcem saučestujemo s Vama, a najviše delimo bol sa tim nesretnim žrtvama, koje su toliko pretrpele. Ali čvrsto verujemo, da bratski narod kraljevine Jugoslavije neće podleći ni klonuti pod tim krstom te da će moći da podnesu duboku bol što nam jamči kraljevski dolazak na mesto katastrofe, što držim divnim činom duboko razumevanih dužnosti, a u ovom slučaju dokazom čiste ljubavi i brige, koju gaji Monarh prema svojim podanicima. Živeo! i milijon puta Zdravo!*

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije odgovorio je na ovo u Prag i Varšavu:

Braćo!

Vaše izjave bratskog saučešća, koje ste nam uputili prilikom zemljotresne katastrofe, koja je tako osetljivo zadesila nekoju južnu krajevnu domovinu, nama su na veliku utehu te nam ublažuju naši bol koji je potresla naša srca radi tolikih čovečjih i materijalnih žrtava.

Medu umrlim i ranjenim nalaze se i naša braća i naše sestre, a mnogo naše materijalno dobro uništila je strašna sudbina.

Uz toliki gubitak osećamo se učeni zbog dirljivih reči sokolskog bratstva, koje se je u toj nesreći iskazalo u tako plemenitom obliku.

Primite našu iskrenu zahvalu i naš bratski pozdrav!

Zdravo!

I. zam. starešine:
Gangl.

1. Br. Kozina: Devetica, muzika od Matejovca. Ovaj dugi i lepi sastav odvezbaša su muška deca veoma skladno i primetno bez treme, što sve doći o savesnom uvežbanju.

2. B. Holečkova: Ples lutaka, muzika od Matejovca. Ženska deca — ona najmanja — u simpatičnim odelima malih lutkičica složno su odvezbaša ovu lepu vežbu i bogato su bila nagrada, naročito od ženskih gledaoča.

3. Vežbe na konju: Čanovi. Jedno veliko odjeljenje od 9 vežbača, vežbalo je na konju sa hvataljkama. Nipošto se ne smreći, da je svaka vežba bez prekorna izvedena, šta više, to je bio izuzetak. Osim dvojice, svaki je zapao, što pogrešno odvezbaša vežbu i tome slično. K tome su se i pojedinci pomalo smeđali nakon slabo izvedene vežbe, što nije dočinio mestu, na koju su se nalazili, ili im je to naročito činilo zadovoljstvo?

4. A. Hnatova: Različnosti. Ženski naraštaj izveo je ovaj odličan težak i pun gimnastički sastav odlično, na sveopšte zadovoljstvo. Vidi se, da su sestre uložile puno rada i volje oko uvežbanja, pa su stoga i postigle začin uspeh.

5. J. Milutinović: Devetica, muzika: narodni motivi. Članovi u belim mornarskim odelima vežbali su sastav domaćeg autora, ne sa tako puno uspeha, a za to ima više razloga. 3 vežbe, bez velikog ritma, ponavljale su se po

Godišnjica smrti A. Jiraska

Dana 12. o. m. navršila se godina od smrti velikog češkog pisca brata Aloisa Jiraska. Čehoslovačko Sokolstvo setilo se njegove smrti time, da je po svim društvinama odredilo komemoracije i nagovore pred vrstama.

Škole u ČOS

Četvrta i četrnaestdnevna škola ČOS za članice održaće se u Pragu u Tyrševom domu od 19. aprila do 2. maja. — Četrnaestdnevna škola ČOS za vode dece vrši se od 29. marta do 11. aprila. — 28. o. m. priređuje načelnštvo ČOS školu za sudakinje koškove.

Poljaci o našem Sokolstvu

Varšava, 13. marta. (A.) »Kriter Czenstochowski donosi pod naslovom "Razvitak sokolskoga pokreta u južnoj Jugoslaviji", članak gde crta nagli porast Sokolstva ne samo u Beogradu nego naročito na jugu Srbije. Mnogo ističe rad starešine beogradskog župe br. Živkovića i rad potstarešine Saveza br. Paunkovića.

Spomenica 25 godišnjice sokolskog rada u Dubrovniku

Sokolsko društvo Dubrovnik izdalo je za svoj 25 godišnji jubilej, koji je slavilo god. 1929., spomenicu svog rada od 1904. do 1929. U toj spomenici prikazan je rad Hrvatskog Sokola, Hrvatske Sokolske župe Gundulić, Srpskog Sokola "Dušan Silni" te jugoslovenskog Sokolskog društva. Vanredno zanimljivo opisana su stradnja i patnje od 1914. do 1918., kao i napadaj na dubrovačku općinu, na nacionašču, prematačine i hapšenja, rušenje i pljačkanje zgrade i imovine "Dušana Silnog", streljanje članova Sokola, vešanje u Dubrovniku, rad Sokola u emigraciji, i t. d. Knjiga je ilustrovana sa 65 slika; cena Din 30 Narudžbe prima Sokolsko društvo Dubrovnik. Knjigu toplo preporučamo.

četiri puta a između svake vežbe u slikovitim izdržanjima suviše se dugo stojalo, tako da se na kraju svaki efekat izgubio. I ovo svedoci o nedovoljnoj rutini autora, pored ostalih sitnijih grešaka kompozicije, pa bi stoga ovaj tački bilo место на некom poslu pre, no na akademiji. Nadalje nezauzljivo je sa kojih je razloga autor obukao vežbače u belo, stirkano mornarsko odelo, kada ni sami mornari u nemu ne vežbaju nego ili su do pojava goli, ili u majicama; u drugom redu pak, svima je trebalo obuci vežbačke cipele, a ne jedan u p'tkima, drugi u visokima, a jedan pač i u akovanim. O ovome je trebalo i brat načelnik povesti malo računa.

6. Jemeljkova: Vežbe venčićima muzika od Matejovca. Dobar sastav, starija ženska deca vežbala su sem nekoliko sitnih, jedva primetnih grešaka, vrlo dobro.

7. V. Mazin: Osmica muzika od B. Valente. Muški naraštaj dugim uvežbavanjem postigao je odličan rezultat, pa ipak usled stanovite nervozne ili treme učinjene su dve krupnije greške, koje su odmah popravljene, no sa više uložene pažnje od strane onoga, koji je svirao na klaviru, mogu se izbegi.

8. Vežbe na razboju: Članovi. Braća su više uspeha postigli na ovaj spravi, nego na onoj prvoj; kod vežbanja imaju više znanja i rutine, a možda i sreće; primećuje se, da su nekada odlili vežbači znatno popustili ili su možda trenutno van forme, u što sumnjavam.

9. L. Kapikova: Barcarola, muzika od Czajkowskog. Ovaj lepi sastav članice su vežbale bez ikakvog života. Izvodjenje je bilo bezprekorno, ali je bilo u njemu nekog mrtvila. Ne znam do koga je za to krivica možda i do muzike, ali tačka nije uspela onako, kako bi to zaslužila.

10. E. Strunc: Egipatski motivi. muzika od B. Valente. Ovaj sastav stavljena je od članova odlično, nemožeće je bilo jedino odelo (kratke sukljnice sa kečeljama i predgacama od crveno kariranje materenje, sa maranama od istog, u egipatskom stilu), što je kod gledaoča izazvalo za celo vreme izvedbe, puno veselosti i viceva na račun izvedača. Niko nije više gledao vežbu, nego pojedince, kako koji izgleda u tom čudnovatom kostimu, te radi toga tačka nije uspešna.

Na kraju još nekoliko napomena. Ne znam u čiju je kompetenciju spada uredjenje rasvete, koja je davana iz bioskopskog aparata, često puta u takoj nemogućim i tamnim bojama tako, da ili se ubijači svaki efekat na gledaocu, ili je tako jasno bila bela, da vežbači nisu mogli u nju gledati i prisiljeni su bili stalno žmirkati a to je bašo tako lošo izgledalo. — Sto se tiče pozornice, nalazim, da je mogla biti manje pršnja, ili bar ne toliko iša-

rana magnezijumom da ostavlja trag na vežbačkim odelima. — Ogresio bih se, kada bih tvrdio, da oni, kojih su tehnički vodili ovu akademiju, ne poznaju sistem, ali ipak našazim, da je neuputno bilo da isti vežbači vežbaju na ovaj akademiji na dvema potpornim spravama. — Na završetku zameću da, što su samo 3 tačke programa, od 10 kojiko ih je bilo, vežbane u načem lepotu i ukusnom sokolskom odelu (1., 3. i 8.). Našazim da su tačke: 5., 6., 7. pa i 10. isto tako mogle biti vežbane u sokolskim vežbačkim odelima, i da se radi toga ništa nebi izgubilo od efekta, naprotiv. Mi se ne smemo stideti svojih sokolskih odelaca, i dužnost nam je da ih svugde i u svima prilikama ističemo, a ne da se zavodimo nekim ekstravagantnim željama pojedinih autora i da mislimo, da je lepše i boje ono što nam oni preporučuju, nego što je naše — sokolsko.

M. B. N.

Župa Skoplje

SOKOLSKO DRUŠTVO KOČANE. Sokolsko društvo Kočane priredilo je i ove godine na Todorovu subotu, dne 28. februara, sokolske trke. Taj dan se u Kočanima od starine tako proslavlja. Trke su se održale na mestu »Slatina« sa sledećim programom: 1. Pešačku trku na 400 m izvodio je muški naraštaj; nagradu dobio je brat K. Jovanović i to jedan par vežb. pantalone. 2. Pešačku trku na 400 m izvodile su naraštajke; nagradu dobila je sestra R. Kocićeva — štot za naraštajsku suknju. 3. Pešačku trku na 800 m izvodili su članovi; nagradu dobio je brat M. Spasić — jedan par grad pantalone. 4. Biciklistička trka na 2 km; nagradu dobio je brat J. Krušmarović. 5. Šaljiva trka u džakovima na 60 m; nagradu dobio je brat B. Kraljević. 6. Šaljiva trka sa jajima na 60 m; nagradu dobio je brat T. Bojadžijević. 7. Šaljiva trka vezanih očiju na 30 m; nagradu dobio je A. Zafirović. 8. Trke na magarčima na 1 km; nagradu dobio je brat K. Gavrilović. Konjska trka — mala grla — na 2 km; nagradu dobio je T. Spirović. 10. Konjska trka — velika grla — nagradu dobio je konj brata K. Pendovića.

Za ovu priredbu, kao i svake godine, vladalo je veliko interesovanje među stanovništvom seli i varoši. Bilo je oko 3000 gledalaca.

Uveče istoga dana priredena je u društvenom domu akademija. Akademiju je otvorio zamenik starešine br. B. Džidrović, održav govor o značenju ovog dana po mestu. Za tim su počelo veže koje su izvadili deca, ženski i muški naraštaj i članovi. Program koji je obuhvatao deset tačaka, izveden je na opšte zadovoljstvo.

Kako priredba trke, tako i sama akademija uspela je dobro u svakom pogledu, a za ovaj uspeh treba naročito zahvaljati načelniku bratu Fr. Telbanu, kao i svim članovima uprave i izvršačima.

Župa Bjelovar

IZ IZVEŠTAJA ŽUPSKOG NAČELNIKA NA GLAVNOJ SKUPŠTINI SOKOLSKE ŽUPE BEJOVAR,

održanoj 22. februara 1931.

Program tehničkog rada u god. 1931.

Prvo

